

OEVERZWALUWKOLONIE IN ZEEUWS-VLAANDEREN

Alex Wieland

In juli 1994 ben ik gestart met een onderzoek naar de oeverzwaluw (*Riparia riparia*) in Zeeuws Vlaanderen. Doel van het onderzoek is inzicht te krijgen in de herkomst van broedvogels, de uitwisseling tussen kolonies en de dispersie van jongen.

Gebied en methode

In het onderzoeksgebied bevonden zich in 1994 drie kolonies: Spaarbekkens/Braakman (47 bewoonde nesten), Dekkerspolder/Axel (140 -) en Axelse Vlake/Axel (97 -). De kolonie van Dekkerspolder was verdeeld over vier subkolonies, waarvan er in juni ééntje (60 nesten) bij graafwerkzaamheden werd ondergeschoven.

De oeverzwaluwen werden gevangen in een mistnet (12 m), dat op ca. 1m voor de wand was opgespannen. Na een kwartier vangen werd het net voor een zelfde duur dichtgeschoven om de ouders de kans te geven hun jongen te voeren. Daarna werd het net nogmaals een kwartier in werking gesteld. Bij avondvangsten werden broedvogels, pas vliegvlugge - en oudere jongen gevangen. Overdag kwamen vooral pas vliegvlugge jongen in het net, die regelmatig terugkeren naar de nestwand (vermoedelijk om uit te rusten). Het lijkt zinvol haaks op het net dat voor de nestwand staat een kleiner net te spannen, omdat veel dieren voor de wand (het net) heen en weer blijven vliegen. Hiermee heb ik nog geen ervaring opgedaan. Pogingen om oeverzwaluwen op een slaappleats te vangen bleven tot nu toe zonder resultaat, ik ving alleen boerenzwaluwen.

Resultaten

Ik voorzag in 1994 313 oeverzwaluwen van een ring (de laatsten betroffen jongen uit tweede broedsels op 27 augustus). Daarnaast ving ik een vijftal vogels met buitenlandse ringen: België(2), Frankrijk (1), Groot Brittannië (1) en Spanje (1), en tien vogels met een Nederlandse ring. Eén van de Belgische vogels was juveniel, wat bewijst dat niet alle in een kolonie rondvliegende jongen ter plaatse geboren zijn.

Van de overige buiten Nederland geringde vogels is nog niet bekend of ze in een kolonie (op hun broedplaats/geboorteplaats), danwel tijdens de doortrek zijn gevangen. Oeverzwaluwen zijn natuurlijk zeer mobiel: een door mij bij de Spaarbekkens geringd exemplaar vertoefde een week later op een slaappleats te

Maaseik (B.), 145 km oostelijk. De tien "Nederlandse" vogels bleken (op één na) in de voorafgaande vier jaren in Zeeuws-Vlaanderen geringd te zijn.

De terugvangsten van vogels met een buitenlandse ring, waren niet evenredig over de bemonsterde kolonies verdeeld. Opvallend was het grote aandeel van de Spaarbekkens-kolonie. Dit hangt mogelijk samen met de nabij gelegen Braakman, in dit waterrijk gebied verblijven altijd veel oeverzwaluwen tijdens de voorjaars-trek.

In de kolonies rond Axel was het aandeel buiten de streek geringde vogels minimaal (één Belgische en één uit 1993 van een slaappleats te Elburg.)

Ik maakte een bescheiden begin met biometrie en nam 49 vleugelmaten. De gemiddelden voor man, vrouw en jong bedroegen:

Tabel 1 vleugelmaten van oeverzwaluwen

sexe / leeftijd	gemiddelde vleugellengte	N
man ad.	10.66	6
vrouw ad.	10.60	10
1 kj (vliegvlug)	9.81	33

Van drie jonge vogels werd tweemaal de vleugelmaat geregistreerd: de groeisnelheid verschilde onderling. het exemplaar met de kleinste vleugel bij eertse meting vertoonde de snelste groei, overeenkomstig een sigmoïde groeicurve.

In 1995 hoop ik het biometrisch onderzoek uit te breiden met het meten van het gewichtsverloop in het seizoen. Voor vangtips, suggesties en aanbevelingen houd ik mij aanbevolen.

adres: A. Wieland, IJsbaanstraat 9, 4537 PH TERNEUZEN
telefoon (weekend + schoolvakanties) : 01150-18130